

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA

Warszawa, dnia 28 stycznia 2021 r.

Druk nr 217 S

SPRAWOZDANIE

KOMISJI USTAWODAWCZEJ,

oraz

KOMISJI RODZINY, POLITYKI SENIORALNEJ I SPOŁECZNEJ

o projekcie ustawy o zmianie ustawy o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (druk nr 217)

Marszałek Senatu w dniu 25 września 2020 r. skierował do Komisji Ustawodawczej oraz Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej projekt ustawy o zmianie ustawy o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich w celu rozpatrzenia go w pierwszym czytaniu.

Komisje na wspólnym posiedzeniu w dniu 28 stycznia 2021 r. rozpatrzyły w pierwszym czytaniu przedstawiony przez wnioskodawców projekt ustawy, wprowadziły do niego poprawki i wnoszą o przyjęcie przez Senat jednolitego, załączonego projektu ustawy oraz projektu uchwały w sprawie wniesienia do Sejmu tego projektu ustawy.

Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej
(-) Krzysztof Kwiatkowski

Zastępca Przewodniczącego Komisji
Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej
(-) Magdalena Kochan

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia

w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich.

Jednocześnie upoważnia pana senatora Roberta Mamętowa do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich

Art. 1. W ustawie z dnia 31 maja 1996 r. o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz. U. z 2019 r. poz. 1168) w art. 3 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Świadczenie przysługuje za każdy pełny miesiąc trwania pracy, o której mowa w art. 2, nie więcej jednak łącznie niż za 20 miesięcy, w kwocie:

- 1) za 1 miesiąc – 17,29 zł;
- 2) za 2 miesiące – 34,41 zł;
- 3) za 3 miesiące – 51,81 zł;
- 4) za 4 miesiące – 68,91 zł;
- 5) za 5 miesięcy – 86,23 zł;
- 6) za 6 miesięcy – 103,38 zł;
- 7) za 7 miesięcy – 120,72 zł;
- 8) za 8 miesięcy – 137,97 zł;
- 9) za 9 miesięcy – 155,23 zł;
- 10) za 10 miesięcy – 172,44 zł;
- 11) za 11 miesięcy – 189,55 zł;
- 12) za 12 miesięcy – 206,97 zł;
- 13) za 13 miesięcy – 224,17 zł;
- 14) za 14 miesięcy – 241,41 zł;
- 15) za 15 miesięcy – 258,63 zł;
- 16) za 16 miesięcy – 275,85 zł;
- 17) za 17 miesięcy – 293,20 zł;
- 18) za 18 miesięcy – 310,38 zł;
- 19) za 19 miesięcy – 327,67 zł;
- 20) za 20 miesięcy – 344,86 zł.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy stanowi realizację postulatu zawartego w petycji obywatelskiej P9-39/19 wniesionej do Senatu RP w dniu 24 listopada 2017 r.

Autor petycji zwraca się do Senatu o podjęcie inicjatywy ustawodawczej, mającej na celu podwyższenie świadczenia pieniężnego dla osób deportowanych do pracy przymusowej i wykonujących niewolniczą pracę na rzecz III Rzeszy.

Sytuację osób deportowanych do pracy przymusowej reguluje ustawa z dnia 31 maja 1996 r. o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz. U. z 2019 r. poz. 1168). Ustawa ta reguluje zasady, wysokość oraz tryb przyznawania świadczenia pieniężnego i innych uprawnień przysługujących osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR). Represją w rozumieniu ustawy jest:

- 1) osadzenie w obozach pracy przymusowej w okresie wojny w latach 1939–1945 z przyczyn politycznych, narodowościowych, rasowych i religijnych,
- 2) deportacja (wywiezienie) do pracy przymusowej na okres co najmniej 6 miesięcy w granicach terytorium państwa polskiego sprzed 1 września 1939 r. lub z tego terytorium na terytorium:
 - a) III Rzeszy i terenów przez nią okupowanych w okresie wojny 1939–1945,
 - b) ZSRR i terenów przez niego okupowanych od 17 września 1939 r. do 5 lutego 1946 r. oraz po tym okresie do końca 1948 r. z terytorium państwa polskiego w jego obecnych granicach.

Świadczenie przysługuje wyłącznie osobom, które nie mają ustalonego prawa do dodatku kombatanckiego lub za tajne nauczanie. Osobie posiadającej prawo do świadczenia i do dodatku określonego w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników lub ustawie o uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnionym w kopalniach węgla, kamieniołomach i zakładach wydobywania rud uranu, przysługuje świadczenie albo jeden z dodatków – wyższy lub wybrany przez uprawnionego.

Uprawnienie do świadczenia pieniężnego przyznawane jest decyzją Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych na podstawie wniosku osoby i dokumentów

oraz dowodów potwierdzających rodzaj i okres represji. Świadczenie wypłaca właściwy organ emerytalno – rentowy.

Świadczenie od 1 marca 2020 r. wynosi 11,53 zł i przysługuje za każdy pełny miesiąc pracy, nie więcej niż łącznie za 20 miesięcy. Obecnie maksymalna kwota świadczenia to 229,91 zł. Kwota świadczenia ulega podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent od miesiąca, w którym jest przeprowadzana waloryzacja.

Zasadnicza większość z osób deportowanych do pracy przymusowej to dziś ludzie starsi, schorowani, wymagający zwiększonej troski i opieki lekarskiej, pielęgniarskiej, socjalnej. Sytuacja ta rodzi również koszty ekonomiczne. Zadaniem Państwa Polskiego jest otaczanie opieką, w szczególności osób, które doświadczyły różnych form represji ze strony systemów totalitarnych III Rzeszy i ZSSR. Podwyższenie kwoty świadczenia pieniężnego, wychodzi naprzeciw potrzebom tej grupy społecznej, jak również wydaje się być zgodne z oczekiwaniami społecznymi.

Mając na uwadze fakt, iż na mocy przywołanej ustawy z dnia 31 maja 1996 r. beneficjenci otrzymują świadczenie pieniężne w maksymalnej wysokości 229,91 zł miesięcznie, natomiast osoby deportowane do ZSRR otrzymują świadczenia w łącznej wysokości ok. 435,8 zł miesięcznie, ustawą nowelizującą zwiększa się kwotę świadczenia o 50% za każdy miesiąc trwania pracy przymusowej w stosunku do obecnej wysokości kwoty świadczenia pieniężnego przysługującego uprawnionym osobom osadzonym w obozach pracy oraz osobom deportowanym do pracy przymusowej przez III Rzeszę.

Proponuje się aby ustawa weszła w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia. Co pozwoli na wypłatę świadczenia uprawnionym osobom, w podwyższonej wysokości, bez zbędnej zwłoki, a także zapewni zachowanie odpowiednio długiego okresu *vacatio legis*.

Nadesłane w ramach konsultacji opinii i uwagi są zamieszczone na senackiej stronie internetowej. Wyniki konsultacji, oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe są przedstawione w Ocenie Skutków Regulacji.

Przedmiot projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Tytuł projektu: *ustawa o zmianie ustawy o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich*

Data sporządzenia: 1 lutego 2021 r.

Przedstawiciel wnioskodawcy:

Senator Robert Mamątow

Źródło: petycja

Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym:

Mirosław Reszczyński, legislator, tel. 22 694 9364

Marian Fałek, ekspert ds. OSR, tel. 22 694 9082

Nr druku: 217, 217 S

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

W okresie II wojny światowej wielu Polaków było represjonowanych przez III Rzeszę i ZSRR z przyczyn politycznych, narodowościowych, rasowych i religijnych poprzez osadzenie w obozach pracy przymusowej czy deportowanie do pracy przymusowej w granicach terytorium państwa polskiego lub z tego terytorium na terytorium III Rzeszy, ZSRR lub tereny przez te państwa okupowane.

Zadaniem Państwa Polskiego jest otaczanie opieką osób, które doświadczyły różnych form represji w okresie wojny ze strony systemów totalitarnych III Rzeszy i ZSRR. Przepisami *ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1168) uregulowano świadczenie pieniężne i inne uprawnienia przysługujące osobom, które podlegały represjom poprzez osadzenie w obozach pracy przymusowej czy deportowanie do pracy przymusowej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, grupie tej przysługuje prawo do świadczenia pieniężnego za każdy pełny miesiąc trwania pracy, nie więcej jednak niż za 20 miesięcy – obecnie jest to kwota od 11,53 zł do maksymalnie 229,91 zł.

W dniu 11 września 2019 r. do Senatu RP wpłynęła petycja, której autor postuluje podwyższenie świadczenia pieniężnego dla osób deportowanych do pracy przymusowej i wykonujących niewolniczą pracę na rzecz III Rzeszy.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

Rekomenduje się projekt *ustawy o zmianie ustawy o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich*. W projekcie ustawy proponuje się zwiększenie świadczenia o 50% za każdy miesiąc trwania pracy przymusowej w stosunku do kwoty świadczenia pieniężnego przysługującego osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osobom osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR, zwaloryzowanej w 2020 r.

Tabela nr 1: Proponowana kwota świadczenia w zależności od liczby miesięcy trwania pracy przymusowej; [zł].

liczba miesięcy	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
kwota świadczenia	17,29	34,41	51,81	68,91	86,23	103,38	120,72	137,97	155,23	172,44	189,55	206,97	224,17	241,41	258,63	275,85	293,20	310,38	327,67	344,86

Oczekuje się, że projektowana ustawa, poprzez zwiększenie wysokości kwoty świadczenia pieniężnego, spowoduje poprawę sytuacji materialnej osób, które w okresie II wojny światowej doświadczyły osadzenia w obozach pracy przymusowej lub zostały deportowane do pracy przymusowej przez III Rzeszę lub ZSRR, zwłaszcza że z uwagi na wiek i stan zdrowia osoby te wymagają zwiększonej troski i opieki lekarskiej, pielęgniarstwa i socjalnej.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie zachodzi konieczność analizy rozwiązań przyjętych w innych krajach.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
osoby deportowane do pracy przymusowej oraz osadzone w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR	45 032 przeciętna liczba świadczeń w 2019 r.	ZUS ¹	prawo do świadczenia w wyższej wysokości

¹ Źródło: ZUS „Informacja o świadczeniach pieniężnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz o niektórych świadczeniach z zabezpieczenia społecznego IV kwartał/okres I-XII 2019 r.”.

	9.399 XII. 2019 r.	KRUS ²	
ZUS KRUS Zakład Emerytalno – Rentowy MSWiA Wojskowe Biuro Emerytalne MON Biuro Emerytalne Służby Więziennej			obowiązek wypłaty świadczenia; wyższe wydatki

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich w dniu 27 listopada 2020 r. został przesłany do konsultacji do następujących podmiotów: Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, Zarządu Głównego Związku Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Krajowej Rady Radców Prawnych, Naczelnej Rady Adwokackiej. Termin udzielenia odpowiedzi wyznaczono do dnia 10 grudnia 2020 r.

Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych stwierdził, że koncepcja zwiększenia osobom deportowanym przez III Rzeszę świadczeń o 50% wydaje się rozwiązaniem racjonalnym i uzasadnionym. Opinia ta dotyczy jednak sfery „zasadności” postulatów środowisk osób represjonowanych.

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdziła, że proponowana zmiana jest korzystna dla emerytów i rencistów uprawnionych do tego świadczenia. W przypadku emerytów i rencistów z okresem pracy przymusowej wynoszącym co najmniej 14 miesięcy, podwyższone świadczenie pieniężne będzie korzystniejsze od dodatku kombatanckiego. W związku z powyższym osoby deportowane do pracy przymusowej oraz osoby osadzone w obozach pracy na ww. okres, będą uprawnione do wyższego świadczenia pieniężnego niż osoby deportowane, które jednocześnie posiadają status kombatanta.

Minister Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej stwierdził, że mechanizmy wsparcia finansowego osób uprawnionych już funkcjonują i osoby deportowane mogą z nich korzystać. Skutki finansowe wynikające z opiniowanych rozwiązań nie zostały natomiast przewidziane w projekcie ustawy budżetowej na rok 2021 i dlatego stanowisko w tej sprawie powinna zająć Rada Ministrów.

ZUS wyraził opinię, że w terminie zaproponowanym w projekcie realizacja ustawy nie jest możliwa, ponieważ konieczna będzie modyfikacja systemu informatycznego, co oznacza konieczność uwzględnienia co najmniej 9-miesięcznego okresu *vacatio legis*. Projektowana ustawa pociągnie za sobą wzrost obciążeń budżetu państwa w części 73 ZUS, zaś w projekcie ustawy budżetowej na rok 2021 nie uwzględniono skutków finansowych tej regulacji. Będzie to zatem oznaczać konieczność uzyskania dodatkowych środków na pokrycie niezbędnych wydatków.

W dniu 28 stycznia 2021 r. Komisja Ustawodawcza oraz Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej przyjęły projekt ustawy z poprawką wydłużającą o miesiąc okres *vacatio legis*.

²Źródło: KRUS „Informacja o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego rolników” 2019.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

(ceny stałe z 2021 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	50	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Saldo ogółem	0	-50	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

Źródła finansowania

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Projektowana ustawa będzie oddziaływała na stronę wydatkową sektora finansów publicznych powodując zwiększenie wydatków finansowanych z budżetu państwa z tytułu wypłaty świadczeń pieniężnych dla osób deportowanych do pracy przymusowej i osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę lub ZSRR.</p> <p>Szacuje się, że z powodu wzrostu wysokości kwoty świadczenia wydatki sektora finansów publicznych w 2021 r. prawdopodobnie byłyby wyższe o ok. 50 mln zł, w porównaniu do wydatków, jakie zostałyby poniesione, gdyby obowiązywały obecne przepisy.</p> <p>Z uwagi na wzrost wysokości świadczenia dla osób deportowanych o 50% prawdopodobnie wystąpią także dodatkowe skutki polegające na tym, że osoby uprawnione równocześnie do tego świadczenia i dodatku określonego w przepisach o uprawnieniach przysługujących żołnierzom zatrudnionym w kopalniach węgla, kamieniołomach i zakładach wydobywania rud uranów wybiorą wyższe świadczenie, tj. świadczenie przysługujące osobom deportowanym. Z uwagi na brak danych, w jakim stopniu spełniony jest warunek ustawowy, a w konsekwencji jak liczna jest grupa osób uprawnionych równocześnie do świadczenia i dodatku, nie oszacowano opisywanego skutku.</p> <p>W kolejnych latach obowiązywania projektowanej ustawy wydatki ulegałyby systematycznemu zmniejszeniu. Grupa świadczeniobiorców jest w zaawansowanym wieku, a tym samym jej liczebność będzie z czasem malała. Nie wydaje się zasadne prognozowanie przebiegu tego procesu w czasie. Stąd też skutki regulacji podane zostały tylko dla pierwszego roku obowiązywania ustawy.</p> <p>Szczegółowy opis metodologii został zamieszczony w załączniku.</p>
--	--

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

		Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)	
w ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2021 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0	
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0	
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	50	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	
w ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw								
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Osoby uprawnione do otrzymania świadczenia pieniężnego dla deportowanych do pracy przymusowej i osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę lub ZSRR uzyskają świadczenia w wysokości o 50% wyższej niż obecnie obowiązujące. W skali całego zbioru uprawnionych osób wiązać się będzie to w pierwszym roku obowiązywania zmienionej ustawy z wypłatą świadczeń wyższych w łącznej kwocie o ok. 50 mln zł .							

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu.		
Brak skutków.		
9. Wpływ na rynek pracy.		
Brak skutków.		
10. Wpływ na pozostałe obszary.		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Brak wpływu.		
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego.		
Ustawa wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Nie zachodzi konieczność sporządzenia OSR <i>ex post</i> .		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).		
Opis metodologii oszacowania wzrostu wydatków na wypłatę świadczenia dla osób deportowanych.		

Opis metodologii oszacowania wzrostu wydatków na wypłatę świadczenia dla osób deportowanych

Z danych ZUS wynika, że finansowane z budżetu państwa kwoty wydatków z tytułu świadczeń dla osób deportowanych do pracy przymusowej i osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR ulegały systematycznemu zmniejszeniu w latach 2012–2019. W 2012 r. kwota wydatków wynosiła 191,5 mln zł, a w 2019 r. 102,2 mln zł.

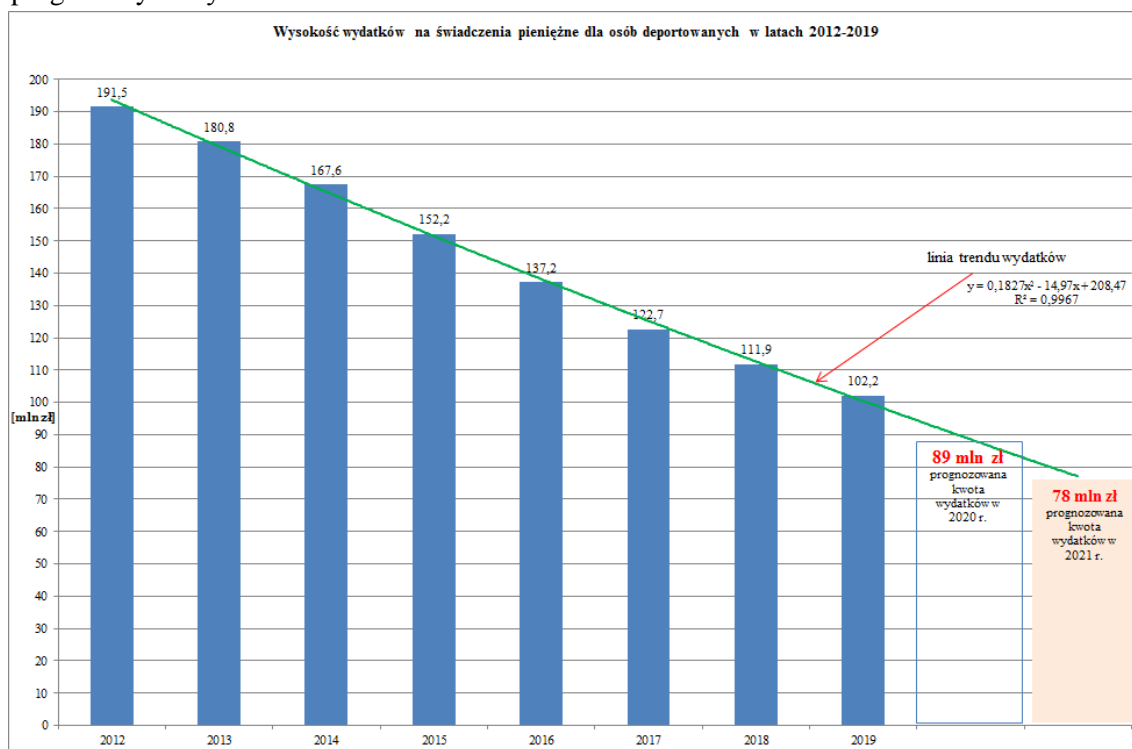
Tabela nr 1: Kwoty wydatków z tytułu wypłaty świadczenia pieniężnego dla osób deportowanych.

	jedn.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
świadczenia pieniężne dla osób deportowanych	[mln zł]	191,5	180,8	167,6	152,2	137,2	122,7	111,9	102,2

Źródło: ZUS; „Rocznik statystyczny ubezpieczeń społecznych”, „Informacja o świadczeniach pieniężnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz o niektórych świadczeniach z zabezpieczenia społecznego”.

Analiza danych odnośnie do wysokości wydatków z tytułu wypłaty świadczeń dla osób deportowanych do pracy przymusowej i osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR pozwoliła wyznaczyć trend kształtowania się tych wydatków w czasie. W konsekwencji możliwe było sporządzenie prognozy kształtowania się tych wydatków w 2020 i 2021 roku. Wydaje się, że wydatki w 2020 r. wyniosą ok. 89 mln zł, a w 2021 r. ok. 78 mln zł.

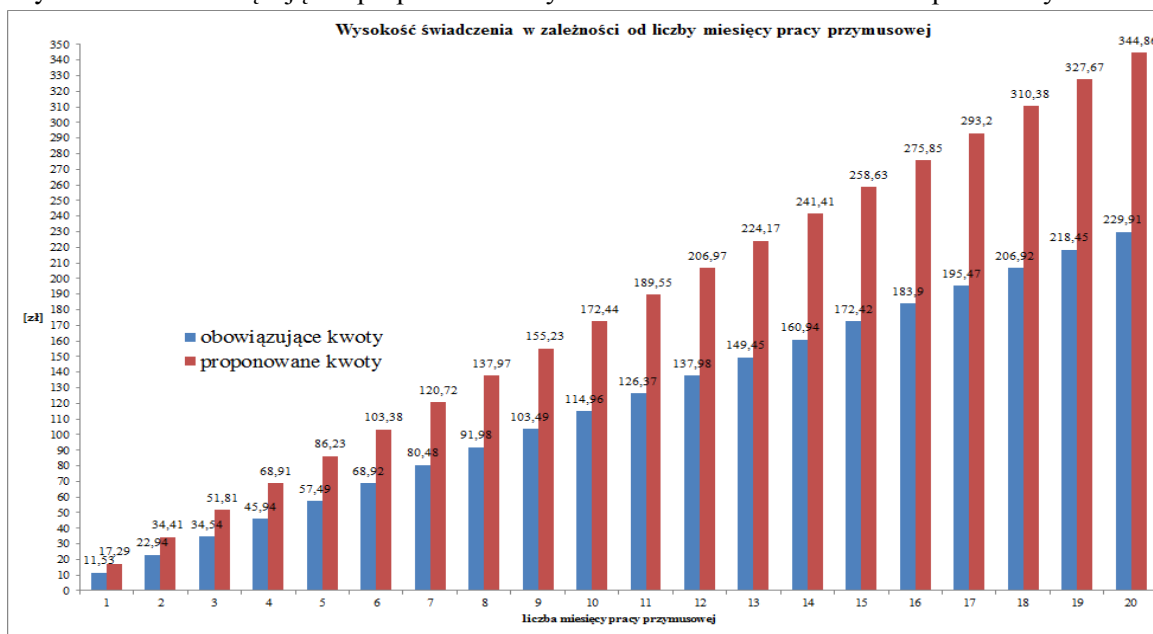
Wykres nr 1: Wysokość wydatków na świadczenia pieniężne dla osób deportowanych w latach 2012-2019 i prognoza tych wydatków w 2020 i 2021 roku.

Źródło: Dane ZUS, obliczenia własne.

Projekt ustawy zakłada wzrost wysokości świadczenia o 50% w stosunku do kwoty obecnie obowiązującej. W związku z tym w przypadku wejścia w życie projektowanych przepisów wydatki na wypłatę świadczeń prawdopodobnie wyniosłyby ok. 117 mln zł. Oznacza to, że w przypadku świadczeń wypłacanych przez ZUS zmiana przepisów spowodowałaby ich wzrost o ok. 39 mln zł. Uwzględniając jednak, że świadczenia pieniężne dla osób deportowanych do pracy przymusowej wypłaca także KRUS (w 2019 r. kwota wypłaty wynosiła 24,1 mln zł) można założyć, że łączny wzrost wydatków wypłacanych przez obie te instytucje może wynieść ok. 50 mln zł.

Wykres nr 2: Obowiązująca i proponowana wysokość świadczenia dla osób deportowanych.

Źródło: ZUS, projekt ustawy.

Analiza danych dot. wypłaty świadczeń pieniężnych dla żołnierzy – górników i dla osób deportowanych do pracy przymusowej ukazuje, że w 2018 r. przeciętna wysokość obu świadczeń kształtowała się dla zbliżonym poziomie. W 2019 r. przeciętna wysokość świadczenia pieniężnego wypłaconego żołnierzom – górnikom była wyższa niż świadczenia dla osób deportowanych do pracy przymusowej. Projekt ustawy zakłada wzrost kwoty świadczenia dla osób deportowanych o 50%. Oznacza to, że kwota świadczenia przysługującego osobie deportowanej będzie wyższa niż wysokość świadczenia dla żołnierza – górnika. Ustawa zakłada możliwość wyboru rodzaju świadczenia. W związku z tym racjonalne jest przyjęcie założenia, że świadczeniobiorca, mając prawo do wyboru świadczenia, wybierze to, które zapewnia mu wsparcie finansowe w wyższej wysokości. Dlatego należy oczekiwać, że zwiększenie wysokości świadczenia pieniężnego dla osób deportowanych do pracy przymusowej spowoduje dodatkowy skutek polegający na tym, że osoby pobierające dotychczas świadczenie dla żołnierzy – górników wybiorą świadczenie dla osoby deportowanej. W konsekwencji również z tego powodu nastąpi wzrost wydatków. Wobec jednak braku danych co do stopnia spełnienia warunku ustawowego, a tym samym co do liczby osób uprawnionych równocześnie do świadczenia i dodatku, nie oszacowano tego skutku.

Tabela nr 2: Dane dot. wypłaty świadczeń pieniężnych dla żołnierzy – górników i dla osób deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR.

	jedn.	świadczenia pieniężne dla			
		żołnierzy - górników		deportowanych	
		2018	2019	2018	2019
liczba świadczeń	osób	13 111	11 614	50 448	45 032
wypłaty	[tys. zł]	28 918,2	28 561,2	111 880,6	102 198,4
przeciętna wysokość świadczenia	[tys. zł rok/osobę]	2,21	2,46	2,22	2,27
	[zł m-c/osobę]	184	205	185	189

Źródło: Obliczenia własne. Dane ZUS, „Informacja o świadczeniach pieniężnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz o niektórych świadczeniach z zabezpieczenia społecznego”.